

Popis vnitřních částí knihy

Knihy má sudé a liché, liché jsou vždy napravo.

Na ně se umísťují vydavatelské značky, patituly, tituly, mezitituly, úvod, začátek první kapitoly, doslov, obsah, tiráž. Na sudé stránky (levé) patří: protititul (frontispis), vydavatelské záznamy a při nedostatku místa také tiráž.

Vydavatelská značka

= signet nebo emblém

Většinou je na první stránce knihy a jedná se o značku nakladatelství, občas doplněnou o označení nebo značku edice.

První stránka knihy není obálka ani vlepený list u knih s pevnou vazbou. Ubrožovaných vazeb (V2) se jedná o první list za obálkou. Ušitých vazeb (V8) je to až první stránka za vlepeným listem. Pokud je to nepochopitelné, vezměte do ruky libovolnou knihu a najděte první číslovanou stránku. Od ní postupujte zpátky až ke stránce číslo jedna.

Vakát

Vakát je prázdná stránka v knize. Většinou je zařazen na sudou stránku (levou), pokud má následující stránka začínat na pravé. Vakát se nečísluje. Vakát by neměl být na liché stránce knihy, s výjimkou závěrečných stran.

Patitul (zkrácený titul)

Z ochranných (aby se neponičil hlavní titul), typografických a estetických důvodů se do knih zařazuje patitul. Patitul může být spojený s vydavatelskou značkou nebo samostatně na první stránce knihy (vydavatelská značka potom chybí). Je-li na první stránce vydavatelská značka, druhá stránka bývá prázdná a patitul je až na třetí stránce – vždy by měl být na liché stránce. Patitul sázíme písmem textu knihy, případně jiným písmem, které je v textu použité. Měl by být řešen jednoduše textově.

Protititul (frontispis)

Následuje na další stránce za patitulem, na levé straně proti hlavnímu titulu. Typografy bývá nazýván frontispis. Dnes je velice časté, že protititul chybí a je nahrazen vakátem.

Hlavní titul

Titulní strana tvoří vstupní stranu do knihy, proto jsou na ni kladeny značné grafické nároky. Úpravou by měla ladit s obsahem knihy, tomu přizpůsobujeme výběr písma, ilustrace atd. Titul může být zjednodušená, většinou černobílá verze obálky knihy, nebo podobný motiv. Stránka by měla obsahovat jméno autora a název knihy.

Vydavatelský záznam

Většinou se umísťuje na následující (sudou) stranu za titul. Může obsahovat seznam spolupracovníků, kteří se na knize podíleli, uvádí vlastníky autorských práv (copyright), povinně uvádí ISBN.

Mezititul

Objevuje se v knihách, kde je sloučeno několik dílů nebo více prací (A. Jirásek, Mezi proudy. I. díl: Dvojí dvůr, II. díl: Syn Ohnivcův, III. díl: Do tří hlasů).

Mezititul by měl být sázen větším stupněm písma, než názvy kapitol, ale menším, než hlavní titul.

Obsah

Obsah by měl být na liché stránce, pokud je delší, měl by na liché stránce začínat. U beletrie se zařazuje na konec knihy před tiráž, u odborné knihy na začátek za předmluvu (pokud existuje) a před úvod.

Tiráž

Tiráž se umísťuje na konec knihy zpravidla na lichou stránku, při nedostatku místa je možné umístit i na sudou stránku. Rozsah údajů záleží na vůli a kvalitě nakladatelství. Minimálně musí obsahovat jméno autora, název díla a ISBN (je však vhodné vyjmenovat všechny, kteří se na knize podíleli).

Další části knihy

Obálka – Desky

Levnější knihy bývají opatřeny obálkou (tzv. vazba V2), kvalitnější mají pevné desky (vazba V8), někdy s přebalem. Původně obálka chránila knihu před poškozením, dnes je její hlavní úlohou zaujmout.

Na přední straně bývá jméno autora a titul knihy, často také značka nakladatelství. Grafické řešení by mělo odpovídat celkové úpravě knihy.

Hřbetní řádek může být úplně prázdný, ale většinou se tady objevuje jméno autora a název knihy. Text se do hřbetu umísťuje při minimální šířce 4–5 mm.

Zadní strana obálky má pouze jeden povinný údaj: kód ISBN. Většinou se uvádí zároveň s čárovým kódem knihy.

Přebal

Dříve přebal sloužil jako poutač a ochrana proti znečištění.

Délka přebalu je větší, než rozložená obálka, protože má navíc přední a zadní záložku. Přebal je podobný obálce.

Rozměry obálky dá grafikovi nakladatelství ve spolupráci s tiskárnou. Například šířka hřbetu se může vypočítat, až když je známý počet stránek, druh (síla) papíru a typ vazby.

Předsádka

U pevné vazby se knižní blok připojuje k deskám tzv. předsádkou. Předsádka je dvojlist, jehož první část kryje vnitřní část desky (tzv. přidešť) a druhá, volná, ji v proužku spojuje s knižním blokem. Tyto plochy se většinou ponechávají volné, u beletrie se objevuje např. ilustrace, mapa, grafická úprava nebo barevný dvojlist.

Knižní vazby – vazby měkké, tuhé a speciální

Měkká vazba (brožura)

Spojení šitého nebo lepeného knižního bloku s papírovou, kartonovou, plátěnou nebo plastovou obálkou.

V1 – sešitová měkká vazba

V2 – lepená měkká vazba

V3 – bloková měkká vazba

V4 – šitá měkká vazba

Tuhá vazba

Spojení knižního bloku s deskami z tuhé lepenky nebo plastu.

V7 – vazba s kombinovaným potahem; poloplátěná vazba s tuhými deskami potaženými papírem, hřbet potažen plátnem, nebo jiným materiálem

V8 – vazba s nekombinovaným potahem; vazba s tuhými deskami potaženými plátnem

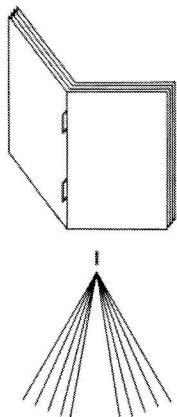
V9 – vazba s knižními deskami z plastu

Speciální vazby

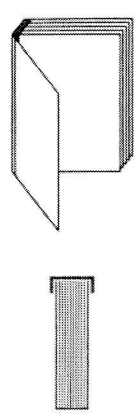
Mezi speciální vazby patří spirálové, hřebenové, prostorové skládačky apod.

Ukázky některých měkkých vazeb

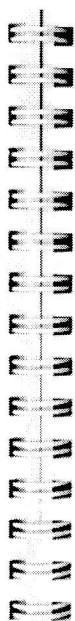
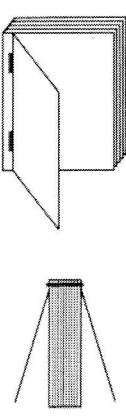
Brožura šitá drátem do hřbetu (V1)

Lepená brožura (V2)

Bloková brožura (V3)
(šitá drátem naplocho)

Postup zhotovení knihy v tuhé vazbě

